

Dr Stanisław Zabłocki (1920–2014) oraz jego dokonania w historii otorynolaryngologii

Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi
Przewodniczący sekcji: prof. dr hab. n. med. Andrzej Kierzek

Jednym z wybitniejszych historyków otorynolaryngologii polskiej był Stanisław Zabłocki, autor unikatowego dzieła „Słownik biograficzny otorynolaryngologów polskich XIX i XX wieku”.

Stanisław Zabłocki urodził się 23 września 1920 roku w Łowiczu. Był synem Ignacego Zabłockiego, pracownika PKP i Wiktorii z d. Wojszwiło. W Łowiczu rodzice przebywali czasowo, ewakuowani z Wilna podczas inwazji bolszewickiej na Polskę. Po wojnie sowiecko-polskiej wrócili do Wilna.

W latach 1927–1931 był uczniem szkoły powszechnej, a od 1931 roku – Gimnazjum Męskiego Ojców Jezuitów w Wilnie. W czerwcu 1939 roku uzyskał świadectwo dojrzałości, a w lipcu został przyjęty na Wydział Lekarski Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Od 1 sierpnia do 9 września 1939 roku jako junak 17 Batalionu Junackiego Hufca Pracy budował obronne fortyfikacje na granicy polsko-pruskiej. Batalion ten skierowano następnie do obrony stolicy. W październiku 1939 roku rozpoczął studia, zaliczając tylko jeden trymestr, bowiem 21 grudnia polska uczelnia w Wilnie została przez władze litewskie zamknięta. W roku akademickim 1940/1941 studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Litewskiego w Wilnie, ponieważ na Wydział Lekarski tego uniwersytetu nie został przyjęty.

Podczas okupacji hitlerowskiej, a następnie sowieckiej, pracował jako robotnik na kolei. W 1944 roku dwukrotnie uniknął aresztowań dokonywanych wśród polskiej młodzieży przez NKWD i wywiezienia do ZSRR.

Wiosną 1945 roku wyjechał samotnie – jako przesiedleńca – do Polski. Latem ponownie zdał egzamin wstępny na Wydział Lekarski Akademii Lekarskiej w Gdańsku, został przyjęty i rozpoczął pięcioletnie studia (1945–1950). W czasie nauki należał do Bratniej Pomocy Studentów ALG, wchodząc w skład zarządu, a w latach 1947–1948 był kierownikiem Sekcji Pośrednictwa Pracy i Przystosowania Społeczno-Zawodowego. W roku akademickim 1946/1947 pracował jako sanitariusz w Organizacji Pomocy Lekarskiej dla Młodzieży Akademickiej na Wybrzeżu – Akademickim Ośrodku Zdrowia, a od 1 lutego 1949 roku do 31 sierpnia 1950 roku – jako laborant analityczny w III Ośrodku Zdrowia w Gdańsku-Wrzeszczu. Absolutorium otrzymał w czerwcu 1950 roku, a dyplom lekarza – nr 232-52 – 15 stycznia 1952 roku.

1 września 1950 roku został zatrudniony na stanowisku asystenta Oddziału Otolaryngologicznego Miejskiego Szpitala Powszechnego w Gdańsku, którym kierował dr Rufin Mirecki (1909–1991), będąc jego jedynym asystentem. Od 1951 r. konsultował także laryngologicznie dzieci w Szpitalu Dziecięcym przy ul. Kartuskiej, a przez cztery letnie miesiące przyjmował chorych w ambulatorium otolaryngologicznym w IV Ośrodku Zdrowia w Gdańsku.

4 października 1951 roku, po trzymiesięcznym 21 Kursie Przeszkolenia Oficerów w Wojskowym Centrum Wyszkożenia Medycznego w Łodzi i otrzymaniu stopnia porucznika, przydzielono go do Wojsk Lotniczych. Od lutego 1952 roku zajmował różne stanowiska w wojskowej służbie zdrowia w Zamościu i Bydgoszczy¹. Awansował: w 1953 roku został kapitanem, a w siedem lat później – majorem.

Od maja 1954 roku jako asystent-wolontariusz kontynuował specjalizację w Oddziale Otolaryngologicznym Instytutu Doskonalenia i Specjalizacji Kadr Lekarskich w Bydgoszczy u prof. Jana Szymańskiego (1903–1984), a od stycznia 1958 roku na tym samym oddziale, przekształconym w II Klinikę Otolaryngologii Studium Doskonalenia Lekarzy w Bydgoszczy Akademii Medycznej w Warszawie u prof. Jana Małeckiego (1902–1982). Tam, w grudniu 1958 roku, ukończył specjalizację. Pracował także w lecznictwie otwartym w Bydgoszczy i Wyrzysku (w Wyrzysku konsultował także w miejscowym szpitalu).

¹ Szerzej o działalności w Wojsku Polskim – w pracy „Pptk. Dr Stanisław Zabłocki (1920–2014). Pro memoria”, „Lekarz Wojskowy” 2015, t. XCIII, nr 2, s. 190-192.

2 stycznia 1960 roku, po przeniesieniu z Wojsk Lotniczych do Wojsk Lądowych, mianowano go na stanowisko ordynatora Oddziału Otolaryngologicznego 110 Wojskowego Szpitala Garnizonowego z przychodnią w Elblągu. Liczący 20 łózek oddział oraz gabinet otolaryngologiczny w przychodni prowadził przez 27 lat. Dwóch jego asystentów uzyskało drugi stopień specjalizacji, a dwóch lekarzy – pierwszy. Szkolił kilku specjalizujących się lekarzy z jednostek wojskowych. Odbył doksztalające kursy w Klinice Otolaryngologicznej Centrum Kształcenia Podyplomowego WAM w Łodzi u płk. prof. Henryka Czarneckiego (1922–1990), w Klinice Otolaryngologicznej w Łodzi u prof. Józefa Borsuka (1913–1988), w Wojskowym Sanatorium w Ciechocinku u ppłk. Szymona Kubiaka (ur. 1932), oraz w Klinice Otolaryngologii Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w Warszawie u prof. Januszy Kubiczkowej. Wszystkie szkolenia dotyczyły chirurgii ucha środkowego, operacji plastycznych nosa, alergii w laryngologii, leczenia sanatoryjnego oraz medycyny lotniczej. Poza szpitalem pracował w poradniach otolaryngologicznych: w Elblągu (1960–1965), Malborku (1965–1982), Pasłęku (1971–1991) i Nowym Dworze Gdańskim (1971–1974). Był także konsultantem w szpitalach powiatowych tych miast. Przez 22 lata (do 2000 roku) był rzeczoznawcą w zakresie orzecznictwa otolaryngologicznego w Państwowym Zakładzie Ubezpieczeń (PZU) w Elblągu.

W grudniu 1986 r. przeszedł na emeryturę w stopniu podpułkownika, jednak pracował do czerwca 1999 roku na niepełnym etacie kierownika poradni otolaryngologicznej Przychodni Specjalistycznej przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Elblągu.

Był członkiem Polskiego Towarzystwa Otolaryngologicznego, potem Polskiego Towarzystwa Otorinolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi. Uchwałą Walnego Zgromadzenia tego Towarzystwa z 25 września 1983 roku został odznaczony orderem Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Otolaryngologicznego. Uczestniczył w Zjazdach Krajowych Otolaryngologów Polskich, Dniach Otolaryngologii Dziecięcej, oraz we wszystkich Konferencjach Naukowo-Szkoleniowych Otolaryngologów Wojskowych.

Stanisław Zabłocki był autorem 28 publikacji naukowych oraz dziewięciu wspomnień pośmiertnych o polskich otolaryngologach². Ważne miejsce wśród jego dokonań naukowych zajmują: „Zespoły i objawy chorobowe w otorinolaryngologii” (PZWL Warszawa 1973, Via Medica Gdańsk 2004) oraz „Metody i próby diagnostyczne w otorinolaryngologii” (maszynopis niepublikowany).

„Zespoły i objawy chorobowe w otorinolaryngologii” – to monografia zawierająca spotykane w lekarskim piśmiennictwie zespoły i objawy chorobowe mające w nazwie nazwisko autora bądź autorów, którzy pierwsi je opisali. Uwzględniono w niej używane synonimy, dokonano krótkiego rysu historycznego, definicji, etiologii, obrazu klinicznego i anatomopatologicznego, przebiegu, różnicowania, rokowania. W książce liczącej 86 stron Autor zadbał o aktualność informacji i ich merytoryczną poprawność³.

Szczególne wartości mają prace Stanisława Zabłockiego o tematyce historyczno-medycznej. Pisał o rozwoju polskiego piśmiennictwa otorinolaryngologicznego w latach 1868–1939. Wspominał członków honorowych Polskiego Towarzystwa Otolaryngologicznego. Przedstawił sylwetki otolaryngologów wojskowych z lat 1919–1939 działających w rejonach warszawskim, krakowskim, poznańskim, wileńskim, lwowskim oraz z Chełma, Torunia i Radomia. Analizował historię polskiej otolaryngologii wojskowej w latach międzywojnia. Chronologicznie ukazał dzieje otorinolaryngologii od czasów starożytnych do XX wieku. Przekazał potomności historie otolaryngologów – ofiar mordu w obozach sowieckich w czasie II wojny światowej. Ocalił od zapomnienia otolaryngologów będących uczestnikami powstania warszawskiego.

Do annałów polskiej historii medycyny wszedł – wspomnianym we wstępie – „Słownikiem biograficznym otolaryngologów polskich XIX i XX wieku” (Komograf, Warszawa 2012), zawierającym 455 biogramów. Jest to owoc jego ponad dwudziestoletnich żmudnych historycznych badań.

Pomysł zebrania biogramów powstał ok. roku 1957. W publikacji Autor wykorzystał materiały źródłowe zgromadzone w Instytucie Historycznym im. gen. Władysława Sikorskiego i Polskiego Towarzystwa Naukowego w Londynie, Centralnym Archiwum Wojskowym, w Bibliotece Jagiellońskiej, państwowych archiwach wojewódzkich, archiwach akademii medycznych, szpitali wojewódzkich i miejskich, archiwach placówek ZOZ, Izby Lekarskich, Głównej Biblioteki Lekarskiej i innych bibliotek lekarskich, czasopismach medycznych oraz wydawnictwach książkowych. Niezwykle wartościowe informacje biograficzne uzyskał od rodzin zmarłych laryngologów, a także osób prywatnych mieszkających w kraju i za granicą. Ta wieloletnia, żmudna praca wykonywana była w wirze codziennych zajęć za-

² Pełny wykaz publikacji można znaleźć w pracy A. Kierzek: Publikacje naukowe historyka otorinolaryngologii polskiej Stanisława Zabłockiego Zabłockiego (1920-2014). „Materiały Naukowe Sekcji Historycznej Polskiego Towarzystwa Otorinolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi” 2014, t. XXX, nr 1-4, s. 41-44.

³ S. Zabłocki: Zespoły i objawy chorobowe w otorinolaryngologii. Via Medica. Gdańsk 2004.

wodowych. Autor nie uzyskał nigdy żadnych subwencji finansowych na ten cel. Jego publikacja upamiętnia i przypomina znaczące wydarzenia w historii polskiej otorynolaryngologii, a przede wszystkim ludzi, którzy przyczynili się do rozwoju tej gałęzi medycyny. Biogramy, niejednokrotnie bardzo obszerne, w większości zaopatrzone w fotografie lekarzy, stanowią dla historyków medycyny wartość nieprzemijającą.

Stanisław Zabłocki był autorem 39 biogramów otolaryngologów polskich, zamieszczonych w kilku zeszytach „Słownika biograficznego polskich nauk medycznych XX wieku” (Warszawa 1997–2004), wydawanego przez Instytut Historii Nauki PAN i Zakład Historii Nauk Medycznych w Warszawie.

Do partii politycznych nie należał. Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi oraz medalami: za udział w wojnie obronnej 1939, X-lecia Polski Ludowej, XXX-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, XL-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz licznymi odznaczeniami wojskowymi⁴.

15 stycznia 1951 roku ożenił się ze Stanisławą Marią Bogdańską. Miał dwójkę dzieci. Córkę – Elżbietę Kamilę, urodzoną w 1951 roku, późniejszą ekonomistkę, oraz syna – Leszka, który urodził się cztery lata później, a jako dorosły człowiek został ortopedą.

Stanisław Zabłocki był człowiekiem niezwykle prawym, lekarzem o nie-nagannej etyce, powszechnie szanowanym. Dobre zdanie o Nim zachowują zarówno wdzięczni pacjenci, współpracownicy, przełożeni. Są ludzie obdarzeni inteligencją, talentami, wiedzą, ale Doktor Zabłocki miał jeszcze coś więcej – był człowiekiem dużego formatu. Uwielbiał historię, o czym świadczą historyczne publikacje z dziedziny otorynolaryngologii. W 93. roku życia podupadł na zdrowiu. Mimo niedołężności nie utracił jednak swojej serdecznej osobowości. Do końca mówił, że miał dobre życie i dużo w nim szczęścia. Był dumny ze swojej rodziny, a rodzina była dumna z niego. Całe życie opiekował się bliskimi, by w ostatnich chwilach życia być pod stałą ich opieką.

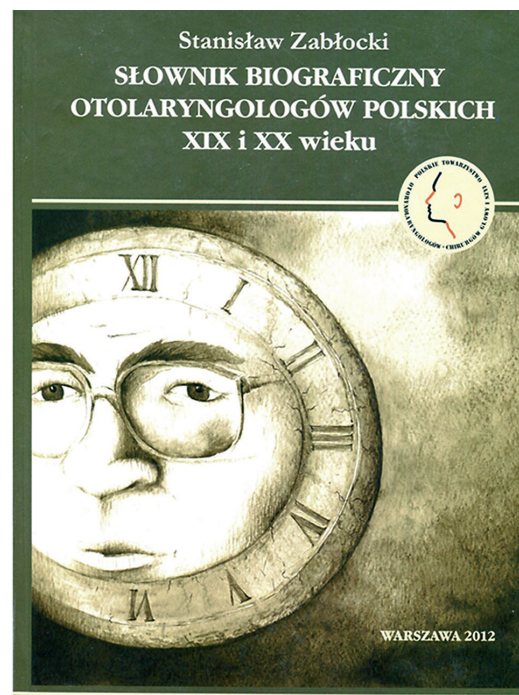
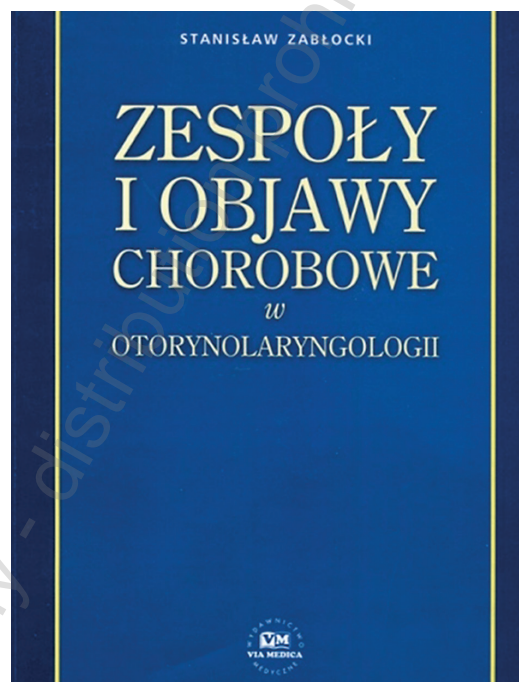
Zmarł 9 października 2014 roku, niespostrzeżenie i cicho. Tak cicho, jak żył. Jako oficera pożegnano Go z „generalską ceremonią”⁵.

Historia otorynolaryngologii polskiej wiele zawdzięcza dr. Stanisławowi Zabłockiemu. Tworzył ją na najwyższym poziomie. Niezwykle starannie.

Cześć Jego pamięci!

Andrzej Kierzek

Adres autora: prof. dr hab. n. med. Andrzej Kierzek, ul. Rozbrat 5 m. 6, 50-334, Wrocław, tel. 71 322 17, kom. 693 521 760, e-mail: andrzejkierzek@wp.pl

⁴ Szerzej o odznaczeniach – w publikacji „Pptk. Dr Stanisław Zabłocki (1920-2014). Pro memoria”, „Lekarz Wojskowy” 2015, t. XCIII, nr 2, s. 190-192.

⁵ L. Zabłocki: List do autora publikacji z 5 grudnia 2014. Zb. A. Kierzka.